

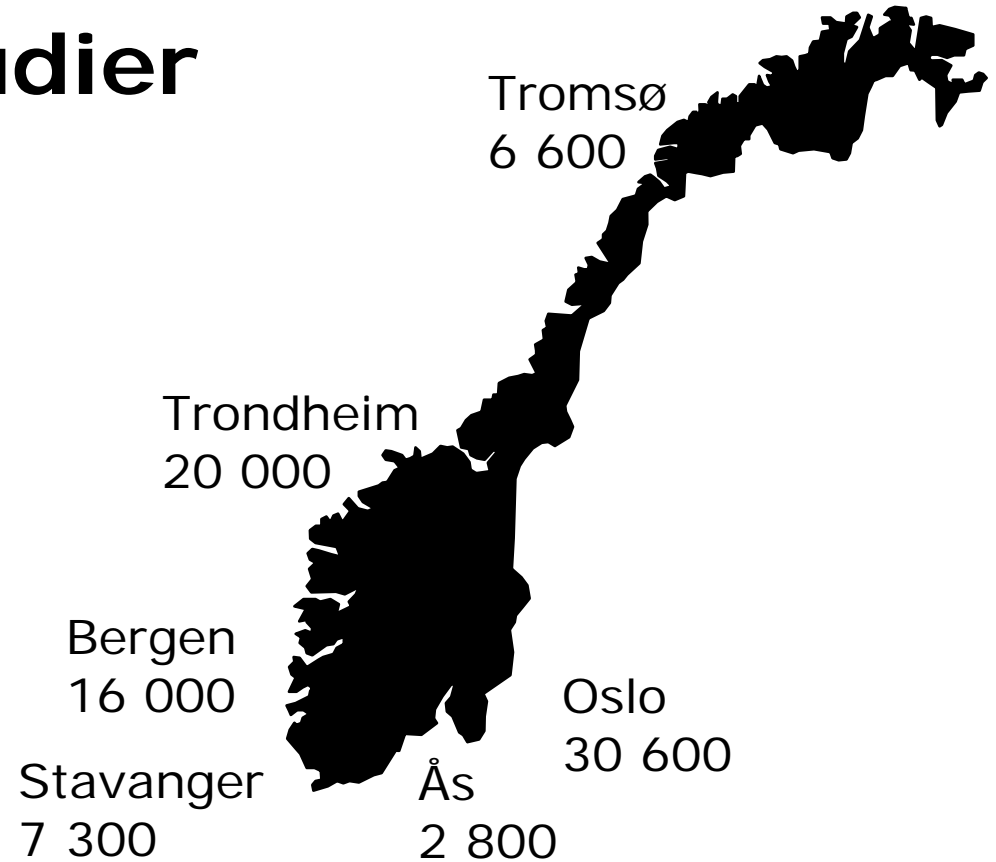
Nytt utvalg for høyere utdanning – hvorfor? Og hva skjer i Nord-Norge?

Jarle Aarbakke, Rektor Universitetet i
Tromsø og nestleder i UHR

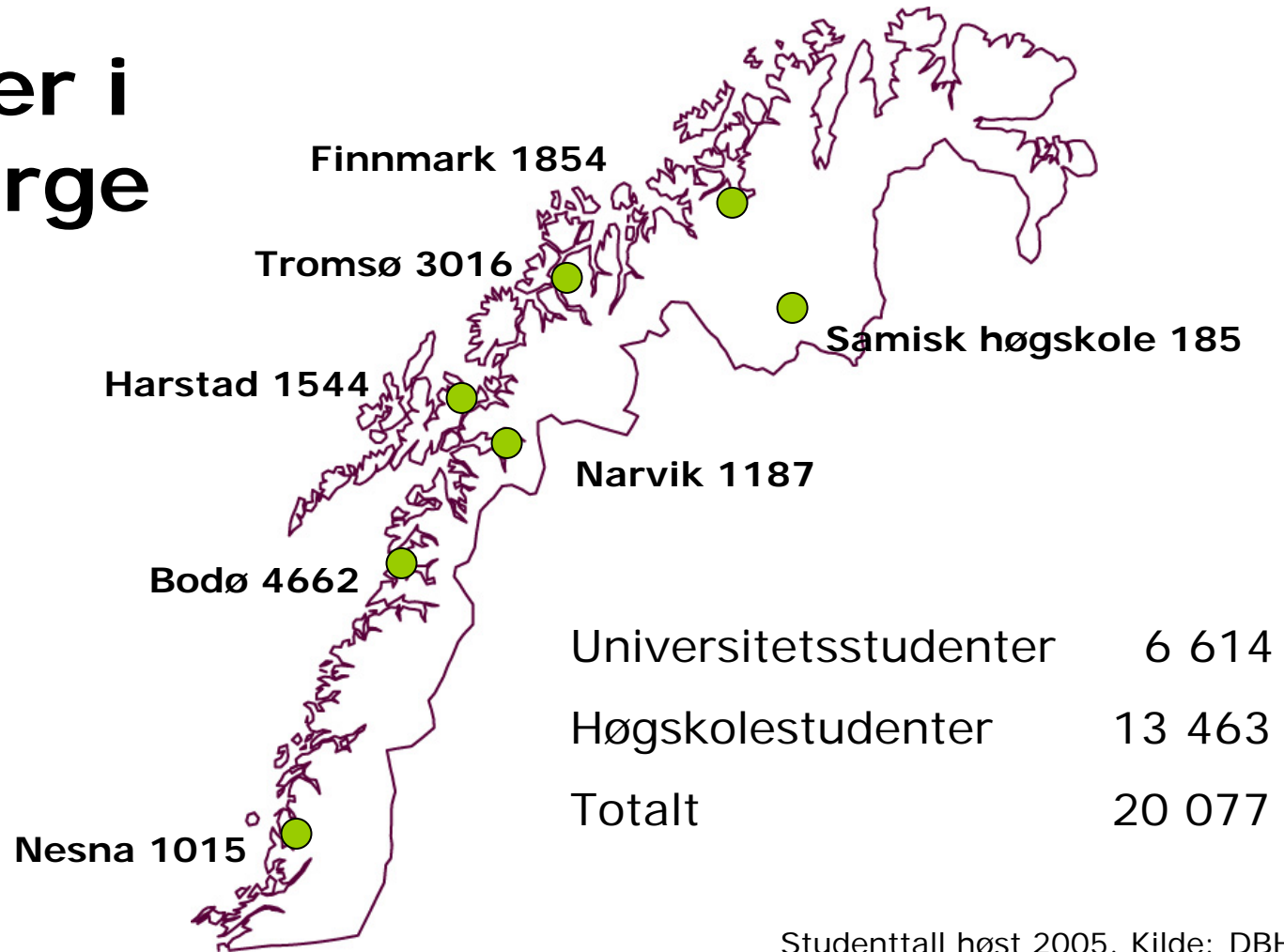
Universitetsstudier i Norge

Studenttall høst 2005. Kilde: DBH

Høgskoler i Nord-Norge

Universitetets oppgaver

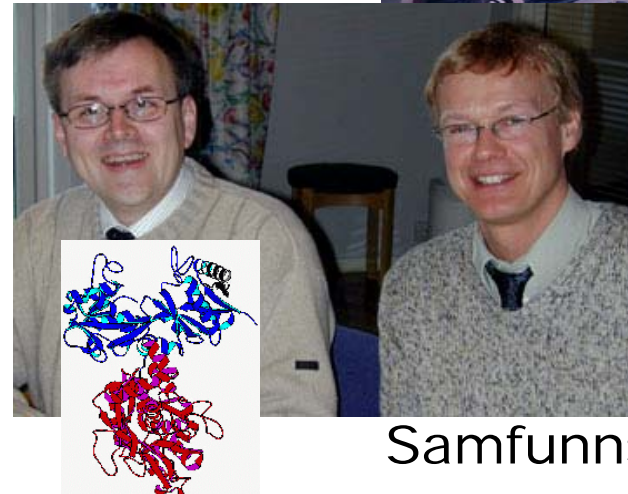
Undervisning

Forskning

Formidling

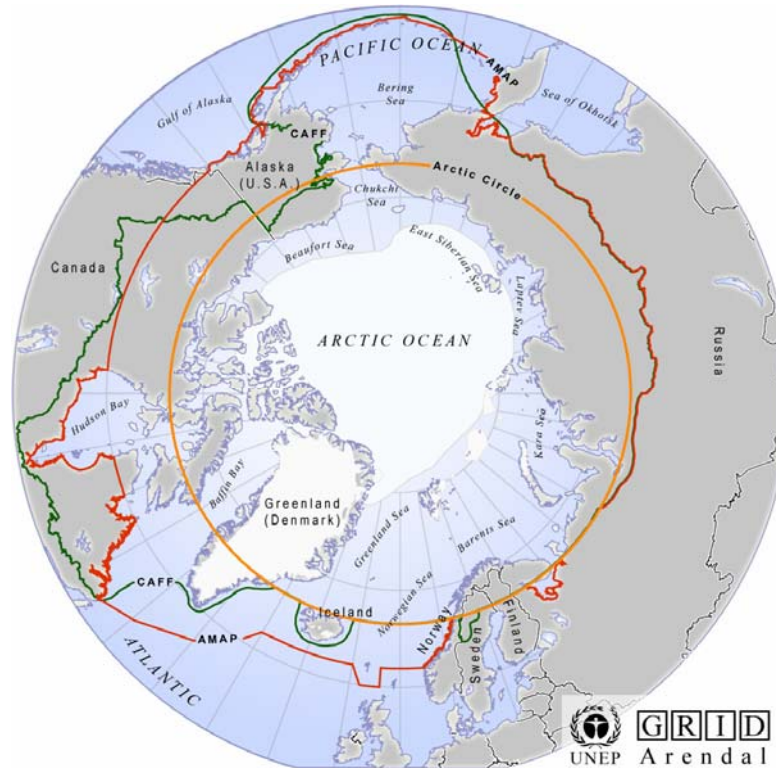

Samfunnsoppdrag

Arctic, AMAP and CAFF area. (2003). In UNEP/GRID-Arendal Maps and Graphics Library.
Retrieved 14:57, November 3, 2006 from

http://maps.grida.no/go/graphic/arctic_amap_and_caff_area

Barents Region, topography and bathymetry. (1998). In UNEP/GRID-Arendal Maps and Graphics Library. Retrieved 15:10, November 3, 2006 from

http://maps.grida.no/go/graphic/barents_region_topography_and_bathymetry

POLARMILJØSENTERET

Norut

Meteorologisk
institutt

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Tromsø – tyngdepunkt i norsk polarforskning

KONGBERG

NST | Norwegian Centre for Telemedicine
UNIVERSITY HOSPITAL OF NORTH NORWAY
WHO Collaborating Centre for Telemedicine

Bakgrunn og mandat (1)

- Nordområdene vil være Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Regjeringen vil legge en bred tilnærming til grunn i sitt arbeid på dette felt. Den vil bidra til å mobilisere kunnskap, kompetanse og ekspertise i Nord-Norge og i miljøer ellers i landet og internasjonalt som arbeider med nordområdespørsmål.

Regjeringens ekspertutvalg for nordområdene skal gi innspill til utformingen av en helhetlig norsk nordområdepolitikk.

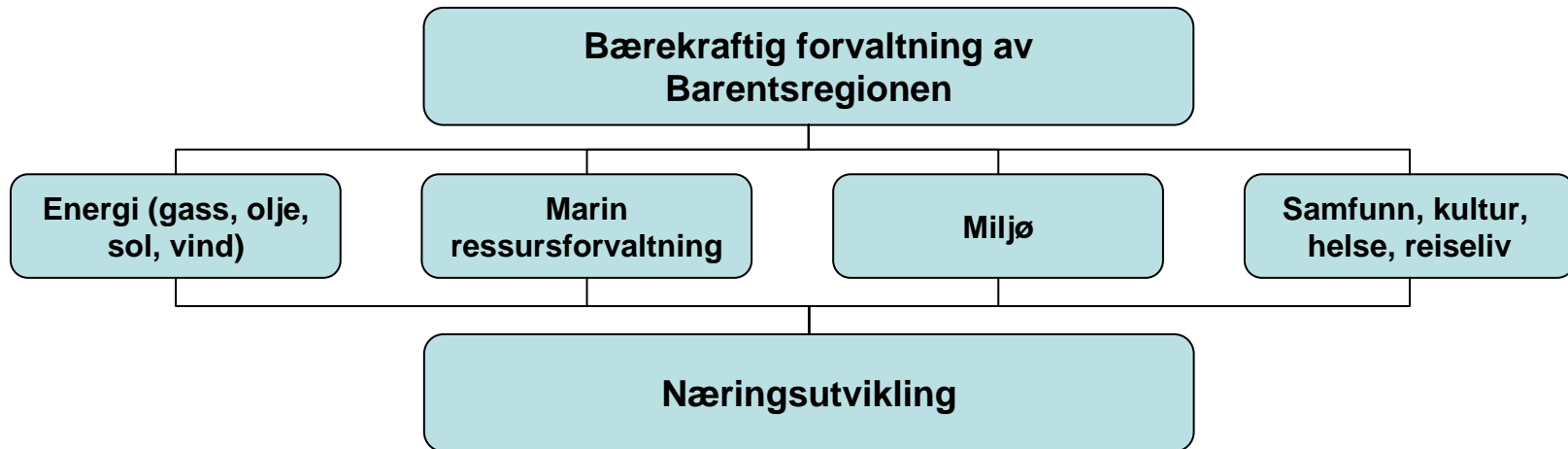
Bakgrunn og mandat (2)

- Regjeringen etablerer en langsiktig og tverrsektoriell satsing på forskning og utvikling (FoU) i nord, Barents 2020. Barents 2020 skal befeste Norge som den sentrale forvalter av kunnskap og kompetanse i nordområdene.

Regjeringens ekspertutvalg for nordområdene skal bidra til å identifisere tiltak som skal iverksettes med midler fra Barents 2020. Utvalget skal også gi innspill til den videre utvikling av Barents 2020, i tråd med de prioriteringer regjeringen setter for sin nordområdepolitikk og i lys av det FoU-arbeid som foregår i regi av andre.

Barents 2020 - Tematisk overbygning

Petroleum: Utvikling innen olje og gass, teknologi, arktisk maritim kompetanse, o.l.

Marin ressursforvaltning: Fisk, økosystem, akvakultur, marin bioprospektering, arktisk maritim kompetanse, o.l.

Miljø: Klimaendringer, forurensning, økosystem, biologisk mangfold, o.l.

Samfunn, kultur og helse: Folk-til-folk-samarbeid, jus, kultur, kunst, helse, reiseliv, o.l.

På tvers av sektorene løper følgende tema:

- 1) norsk-russisk samarbeid, 2) urfolkstematikk, 3) overvåking, 4) forskning, 5) utdanning, 6) informasjon, 7) koordinering og 8) seminarer/møtearenaer

- Det vil bli færre nordnorske ungdommer å konkurrere om. Såkalte utsiktsanalyser med fremskrivninger av folkemengden viser at basert på dagens folketall og alderssammensetning, samt flyttestrømmene, vil det i årene framover bli færre i aldersgruppen 19-26 år i Nord-Norge, mens det i Sør-Norge vil bli flere. Denne aldersgruppen utgjør 56 prosent av den nasjonale studentmassen. Innen Nord-Norge vil det være en betydelig regional ulikefordeling av rekrutteringsgrunnlaget, og situasjonen vil være vanskeligst for institusjonene utenfor Tromsø og Bodø..

- Den demografiske utviklingen i Nord-Norge er bekymringsfull. For første gang siden begynnelsen av 1900-tallet har landsdelen under 10 prosent av landets befolkning. Særlig Nordland og Finmark har en betydelig nettoutflytting, og landsdelen "reddes" ikke lengre av fødselsoverskudd i befolkningen.
- Om lag to tredjedeler av studentene ved de nordnorske institusjonene kommer fra landsdelen. Institusjonene vil i økende grad bruke ressurser for å konkurrere om de samme studentene.

- Rekruttering av utenlandske studenter inneholder et betydelig potensial. Ikke minst Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Narvik rekrutterer mange utenlandske studenter.
- Voksne utdanningssøkende utgjør også en potensiell studentgruppe. Desentralisert og samlingsbasert utdanning tiltrekker mange i denne kategorien. Særlig Høgskolen i Nesna har en betydelig andel av sine studenter i denne gruppen, men også Høgskolen i Harstad og i Finnmark.

Fusjon mellom UiT og HiTø

DET NYE UNIVERSITETET I NORD

VISJONEN:

Vi skal skape et nasjonalt og internasjonalt
kraftsenter for *kompetanse, vekst og nyskaping* i
nordområdene.

HVORFOR FUSJON?

- Ved å samle ressurser og fagmiljø vil vi skape rom for økt strategisk handlekraft.
- En sammenslått og styrket institusjon i nord skal hevde seg bedre i konkurransen om studenter, studieplasser, medarbeidere, bevilgninger, forskningsmidler og samfunnets oppmerksomhet.

HVORFOR FUSJON? (forts.)

- Det nye universitetet skal muliggjøre en mer helhetlig, overordnet styring og koordinering av det samlede studietilbudet i Tromsø. Det vil i første omgang særlig gjelde teknologifag, økonomiske fag, kunstfag, helsefag og lærerutdanning.
- Vi ser også store muligheter for utvikling av tverrfaglige tilbud og satsinger.

SATSINGER

- Det nye universitetet skal videreutvikle forskningsaktiviteten i eksisterende fagmiljøer på områder med særlig relevans for nordområdene. Utvalgte forskningsmiljøer skal prioriteres og skal kunne hevde seg i den internasjonale forskningsfronten.
- Det nye universitetet skal ha økt fokus på forskning og utviklingsarbeid innenfor praksis- og profesjonsfeltet, og fagmiljøene skal kunne dra nytte av et større og bredere forskningsmiljø.

PILOTPROSJEKT

- Vår prosess kan sees på som et nasjonalt pilotprosjekt og bør være av stor interesse for både departementet og for Stjernø-utvalget.
- Vår fusjonsprosess kan synliggjøre synergier, muligheter og utfordringer ved en slik fusjon.

VEIEN VIDERE

- Felles programerklæringen for fusjonen
- Avklaring med og involvering av eier
- Utarbeidelse av felles høringsnotat med påfølgende høring
- Etablere "tenke-tanke" grupper på tvers av institusjonsgrensene
- Etablere prosjekt for fusjonsprosessen
- Etablere felles hjemmeside for prosjektet
- Tilbakemelding til styrene på høringsrunden

VEIEN VIDERE (forts.)

- Forberedelse av hovedprosjektet
- Avklare styringssystemene under fusjonsprosessen, både hvordan selve fusjonsprosessen skal styres og ledes og hvordan den interne styringen ved hver institusjon skal ivaretas i fusjonsperioden
- Endelig vedtak om fusjon
- Mål og strategier for det nye universitetet
- Skisse til framtidig organisering og struktur på det nye universitetet

- Et "University of Northern Norway"/Universitetet i Nord-Norge (UNINN) vil trolig ha gode muligheter for å etableres som et kjent og attraktivt lærested og "varemerke", og dermed også kunne tiltrekke en betydelig mengde utenlandske studenter.
- Et UNINN vil ha betydelige muligheter til å etablere seg som (blant de) ledende i verden på en rekke områder knyttet til polarforskning, nordområder, kaldt klima, marin og maritim aktivitet, energispørsmål i slike områder, polar og marin miljø- og ressursforvaltning, urbefolknings spørsmål, bærekraftig matproduksjon, velferd og levekår i sub-arktiske strøk.
- Nasjonalt er det en gryende erkjennelse om at det kanskje er noe i at Norges framtid i betydelig grad "ligger i nord", og at det her er store utfordringer, men også enorme muligheter.
- Nasjonalt vil det være en økende vilje til å satse i nord, men nå ikke ut fra et hjelpe- eller fordelingsperspektiv, men ut fra et selvhjelpsperspektiv.
- Utnytting og forvaltning av naturressursene i nord krever tilstedeværelse og kompetanse.

- De nordnorske institusjonene vil bli utsatt for store forventninger og betydelig press. De forventes å være ledende med hensyn på å definere, utvikle og forvalte relevant kompetanse i forhold til næringsutvikling, ressursutnyttelse og relasjonshåndtering i nord. Denne forventningen vil komme fra både sentrale og regionale myndigheter, og fra næringslivet.
- Det må forventes at en rekke nasjonale og internasjonale aktører, også innen kunnskaps- og kompetanseproduksjon og kompetansemekling vil se landsdelen og nordområdene som et interessant marked. Hver for seg vil de nordnorske institusjonene kunne bli utkonkurrert og også spilt ut mot hverandre.

- Universitetsstatus kan ha betydning for institusjonens attraktivitet som partner i internasjonale nettverk.
- Relativt sett har landsdelen en "overdekning" av studenter på profesjonsutdanninger innen helsefag og lærerutdanninger, og en underdekning særlig på realfag og teknologiske fag.
- Kampen om forskningsmidler krever tyngde og troverdighet. Landsdelens institusjoner vil stå overfor utfordringer knyttet til å nå frem i forhold til nasjonale forsknings(råds)midler; til å være med i konkurransen om EU-midler og prosjekt, og til å mobilisere næringsliv og brukere i partnerskap for å øke forskningsinnsatsen.

- Et UNINN vil medføre større driftskostnader i en første fase (tre-fem år), og vil – organisert som et nettverksuniversitet – potensielt være dyrere å drifte enn separate og autonome institusjoner.
- De store avstandene i Nord-Norge vil medføre betydelige transaksjonskostnader og transportutgifter, og vil være et potensielt hinder for utvikling av en integrert institusjon og en institusjonalisert samhandling på administrativt men særlig på faglig plan.
- I forskningsmeldingen pekes det på at Nord-Norge har særlige utfordringer for å sikre en balansert bosetting og næringsutvikling, og at Universitetet i Tromsø og de statlige høyskolene i landsdelen er viktige aktører for å bygge opp og videreutvikle kunnskapsallmenningen og den regionale kompetansen. Samtidig sies det at de nordnorske institusjonene "...vil kunne konkurrere om de midlene som utløses gjennom Regjeringens forskningspolitiske prioriteringer,..."

- Intern korporering kan modifisere lokalisme og eksternt press.
- I forskningsmeldingen slås det videre fast at kvalitetsreformen åpner for flere universiteter, men ikke flere som ligner på dem vi allerede har. Det slås videre fast at fagporteføljen ved de fire breddeuniversitetene er og skal være stor, og at forskning i større grad skal bli en overordnet premiss for utvikling av virksomheten.
- Gitt dagens situasjon og realisering av eksisterende planer, er en implikasjon at en i Nord-Norge vil ha tre typer statlige høyere utdanningsinstitusjoner; ett breddeuniversitet (Tromsø), ett nisjeuniversitet (Bodø), og fem høyskoler; hvorav Samisk høyskole også kan sies å utgjøre en særskilt kategori.

- For en del formål, inklusive studiesøking og pasientstrømmer, ser befolkningen på Helgeland hen til Trøndelag og Trondheim snarere enn Bodø og Tromsø. Av studiesøkende til SO i 2005 hadde hele 26.4 prosent fra Nordland et studiested i Trøndelag som førsteprioritet
- Om enn ikke selve navnet er særlig mer enn hundre år, framstår landsdelen historisk sett som en egen og distinkt landsdel, hvor ikke minst fiske og sjøfart har virket sammenbindende. Det er neppe en overdrivelse å snakke om nordnorsk identitet, noe som også bekreftes av helt ferske forsøk på å kartlegge identitetsoppfatninger i nord.
- Samisk identitet og næringsvirksomhet har også bidratt til å tone ned betydningen av (nord)norske politiske og administrative grenser innen landsdelen.
- Statlig regional organisering har i en viss utstrekning lagt landsdelen til grunn i den senere tid. Dette gjelder for eksempel organisering i regionale helseforetak, og organisering av Vegetaten.

